

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

Izhaja vsakega 10. in 25. dne meseca, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinska Uprava« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani

Odgovorni urednik:
Dr. Vladislav Pegan.

Cena oglasom je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Priporočilo na naročbo »Občinske Uprave«.

Deželni odbor je uvažuje potrebo lista »Občinske Uprave« izdal na navedene naslove sledeče priporočilo:

Št. 16.327.

Okrožnica

vsem županstvom, župnim uradom, krajnim šolskim svetom, okrajno-cestnim odborom, zastopom zdravstvenih okrožij.

V teku štiriletne dobe, odkar izhaja strokovno glasilo »Kmečke županske zveze« — »Občinska Uprava« — se je pokazalo, da je ta list v resnici potreben.

Zlasti naj bi ne bilo županstva, ki bi ne bilo naročeno na »Občinsko Upravo«. Pa tudi preč. župnim uradom, kakor vsem uvodom navedenim korporacijam, ki se pečajo z javno upravo, bode list dobrodošel pripomoček, ker priobčuje razne odločbe upravnega sodišča, deželnega odbora i. t. d.

V stalni rubriki med vprašanji in odgovori pa dobi vsakdo potrebna pojasnila.

Z ozirom na to deželni odbor tem potom priporoča naročitev na list »Občinska Uprava«.

Županstvom je dovoljeno plačati letno naročnino 6 K iz občinskih sredstev.

Deželni odbor kranjski

v Ljubljani, dne 31. decembra 1909.

Deželni glavar: pl. Šuklje.

Vlaganje in reševanje prošenj za oproščenje vojaške službe.

(Dalje.)

Nadaljujoč razpravo o priznanju ugodnosti rodbinskim vzdrževalcem priobčujemo danes daljna določila § 58. vojn. predpisov I. del, tičočja se ugovorov in prizivov.

Kakor smo pisali v prejšnjih člankih, odločujejo o priznanju ugodnosti vzdrževalcem rodbin v prvi vrsti politična oblastva, katerim vojaška oblastva le pritrdijo. Ta pa imajo še druge pravice, ki jih kaj rada izrabljajo. — Omenjeni paragraf pravi:

1. Proti priznanju ugodnosti iz rodbinskih ozirov imajo zastopniki armade in deželne brambe, oziroma dopolnilno okrajno in domobransko dopolnilno okrajno poveljstvo pravico ugovora.

Oni, ki vložijo ugovor, mora oddati tozadevno pismeno izjavo tekom 14 dni političnemu okrajnemu oblastvu.

Pravico ugovarjati imajo tudi člani komisije okrajnega oziroma občinskega zastopa; ugovor morajo takoj uveljaviti. Zastopnik političnega oblastva mora, če ti člani komisije ali tudi le eden izmed njih ugovarja priznanju ugodnosti, — to kakor tudi razloge ugovora zabeležiti v nabornih listah (zapisnikih).

2. V tem slučaju mora politično oblastvo predložiti popolni reklamacijski akt, priloživši mu poverjen posnetek iz naborne liste, — političnemu deželnemu oblastvu, ki odloči sporazumno z vojnim teritorijalnim, — oziroma domobranskim teritorijalnim poveljstvom. Kako se nadalje postopa s takimi ugovori, o tem smo že pisali v 9. številki iz leta 1909 na strani 68, (po določbah § 47., točka 1, tretji in četrti odstavek vojnih predpisov I. del).

3. Če se ugovarja sklepu političnega oblastva, ki ima priznati ugodnost, vsled različnega mnenja glede na zmožnost za zaslužek kakega vpoštev prihajajočega možkega rodbinskega člana reklamiranega, in sicer naj se ugovarja od vojaške strani ali pa od strani članov komisije okrajnega oziroma občinskega zastopa, — provzroči v tem slučaju politično okrajno oblastvo, da se privede dotičnik pred presodno komisijo, kateri se predloži tudi reklamacijski akt.

Na podlagi izreka presodne komisije odloči deželno oblastvo v reklamacijski zadevi.

4. Pri prizivih (pritožbah) proti odklonilnemu odloku, ki se je izzval le vsled tega, ker je naborna komisija izjavila, da je kak možki član reklamirančeve rodbine sposoben za zaslužek, odloča pa deželno oblastvo, če je potrebna odločitev presodne komisije.

V slučajih, navedenih v § 57., točka 1, pod a) in b), — (to je pri onih, ki se oddado v bolnišnico in so določeni priti k presodni komisiji, kakor tudi pri onih, ki pridejo k naboru pred kako tujo naborno komisijo) —, naj se vzame morebitni ugovor v pretres šele potem, ko je bil dotičnik v resnici potrjen; dotlej pa naj se samo zabeleži v naborni listi.

6. Prizivi (pritožbe) strank, za katere naj se jim dá 14dnevni rok od dneva dostavitve pismenega odloka — odštevši ta dan, se morajo vposlati — priloživši jim poverjen posnetek iz naborne liste in vse na dotično reklamacijsko zadevo nanašajoče se spise —, s strani okrajnih oblastev deželnim oblastvom, ki so pooblaščenca odločevati.

Proti odloku, ki ga potrdi to oblastvo, ni dopuščena nadaljna pritožba.

V slučaju, da se ugodí pritožbi, naznaniti se mora tozadevna odločba tudi vojnemu teritorijalnemu poveljstvu, ki odredi izpopolnitev naborne liste in zapisnika potrjenih pri dopolnilnem okrajnem poveljstvu in zaukaže izvršitev odločbe, če se tiče kakega pripadnika armade (vojne mornarice), ali kakega takega, ki je potrjen s pridržkom oddelitve in uvrstitve.

Pri moštvu deželne brambe obvestiti se mora dalje tudi domobransko teritorijalno poveljstvo, ki ima nalogo obvestiti domobransko dopolnilno okrajno poveljstvo.

(Tem določbam nimamo kaj pristaviti, kvečjemu to, naj le vsak, ki je zavržen v prvi instanci, napravi priziv na drugo; vzrokov pa ne moremo navajati).

(Dalje sledi).

Obrtna sodišča.

A. Ustanovitev.

Z ukazom pravosodnega ministrstva in v sporazumu z ministrstvi za notranje zadeve, trgovino in finance, z dne 15. julija 1909., drž. zak. št. 112, se je odredila ustanovitev obrtnega sodišča v Ljubljani s 1. decembrom 1909, kojega krajevna pristojnost obsega celo okolico c. kr. okrajnega sodišča in kojega pristojnost se nanaša na vsa v okolišju obrtnega sodišča se nahajajoča podjetja izvzemši železnice.

C. kr. deželna vlada kranjska je potem na podlagi naročila c. kr. justičnega ministrstva razpisala volitve za obrtno sodišče. Obenem je deželna vlada svojemu prvemu razglasu pridejala tudi nekako pojasnilo o obrtnem sodišču, o njegovi sestavi in o predpripravi za volitve v obrtno sodišče. Župani sami pa so dobili posebna navodila, da so sestavili volilne imenike.

Zato ne bo odveč, ako si ogledamo sestavo obrtnih sodišč, — ker pri nas je s 1. decembrom l. l. stopila že v veljavo ustanovitev obrtnega sodišča v Ljubljani.

B. Sestava obrtnega sodišča.

Obrtno sodišče je posebno stanovsko-interesno zastopstvo ali naprava, ki je ustanovljena nalašč zato, da sodi in razsoja o pravnih sporih, ki nastanejo med delodajalci in delojemalci, t. j. med obrtniki, trgovci in velikimi podjetniki na eni strani in med njih uslužbenci (delavci) na drugi strani.

Iz koliko članov-prisednikov in njih namestnikov obstoji ljubljansko obrtno sodišče? Novo celotno obrtno sodišče sestoji po § 4. ministrske odredbe skupno iz 48 prisednikov, iz 28 namestnikov in iz 12 prisednikov za vzkliceno sodišče v obrtno-spornih zadevah. Vse obrtno-trgovske stroke so razdeljene v tri skupine in sicer I. skupina velikih obratov, II. skupina malih obratov, III. skupina trgovskih obratov.

Prva skupina, t. j. vsi veliki obrati ima 16 prisednikov, 8 namestnikov obrtnega sodišča in 4 prisednike vzklicenega sodišča.

Druga skupina, t. j. vsi mali obrati, šteje 20 prisednikov, 12 namestnikov obrtnega sodišča in 4 prisednike vzklicenega sodišča.

Tretja skupina, t. j. vsi trgovinski obrati, šteje 12 prisednikov, 8 namestnikov obrtnega sodišča in 4 prisednike vzklicenega sodišča.

V vsaki skupini voli volilni razred podjetnikov **polovico** prisednikov oziroma namestnikov obrtnega sodišča, kakor tudi polovico vzklicenega sodišča, drugo polovico pa voli volilni razred delavcev. N. pr. II. skupina t. j. skupina malih obratnikov. Tukaj volijo obrtniki 10 prisednikov, 6 na-

mestnikov v obrtno sodišče in 2 prisednika v vzklicno sodišče. Pomočniki, t. j. delavci pa volijo ravno tako tudi 10 prisednikov, 6 namestnikov v obrtno sodišče in 2 prisednika v vzklicno sodišče.

Pripomniti je, da je velikim obratom smatrati vsa ona podjetja, glede katerih je bilo predpisano letno občne pridobnine v e č n e g o 3 0 0 k r o n. Ona podjetja, ki morajo račun pokladati javno, se štejejo k velikim obratom. »T r g o v s k i o b r a t i« volijo posebej, t. j. volitev v tretji skupini se vrši ločeno od ostalih skupin obrtnih podjetij.

C. Volitve.

Kdo sme voliti?

Aktivno volilno pravico imajo vsi oni moški in ženski delavci, ki so bili na dan razpisa volitev, t. j. 28. avgusta pr. l. uposljeni pri kakem obratu, ki pripada pristojnosti obrtnega sodišča, ki so dvajset let stari in delajo n a j m a n j ž e e n o l e t o v t u z e m s t v u, t. j. v avstrijski državni polovici in ne pripadajo stanu učencev ali vajencev. Torej vajenci kakega obrta, četudi bi bili že dvajset let stari, nimajo aktivne volilne pravice. Glavno pa je seveda to, da so upravičeni volilci tudi vpisani v volilni imenik; ako niso bili vpisani, tudi ne morejo voliti.

V skupini delodajalcev imajo volilno pravico vsi podjetniki, ki imajo svoje obrate v okolišu pristojnosti obrtnega sodišča. Lahko se pa tudi zgodi, da ima kateri podjetnik, namestnik (kupčijski voditelj), najemnik, dve ali celo več obrtnih podjetij združenih pod svojim imenom, in če se ta podjetja nahajajo v področju enega in istega sodišča in obstojajo vsako z a s e ter se ne izvršujejo na istem (skupnem) prostoru, potem ima dotični podjetnik, oziroma njegov namestnik pravico, za vsako podjetje posebej voliti, seveda se mora preje tudi njegovo ime (podjetje) tolikrat v volilno listo vpisati, kolikor podjetij ima on v svoji upravi.

Ženske (omožene), ki pa imajo svojo lastno obrt (gostilno, prodajalno), volijo po svojih zakonskih možeh ali po tretji pooblaščenih osebi. Druge ženske (uslužbenke, delavke), morajo voliti osebno, kakor morajo voliti osebno tudi vsi moški obeh kategorij. Le javne trgovske družbe, dalje: komanditne družbe, delniške družbe, pridobitne in gospodarske zadruge, družbe, zavodi in društva lahko prijavijo pri vpisovanju v volilni imenik istočasno tudi eno ali dve osebi za zastopanje ali izvrševanje volilne pravice. Ti zastopniki oddajo potem za volilce skupno glasovnice.

Kdo ima pasivno volilno pravico, t. j. kdo sme biti izvoljen?

Izvoljen sme biti vsak moški, ki ima v okolišu obrtnega sodišča aktivno volilno pravico in je 30 let star, samopraven avstrijski državljan.

Kdo je izvoljen?

Izvoljen je oni, ki združi nase absolutno večino oddanih veljavnih glasov. Ako pri prvi volitvi kak kandidat ne doseže absolutne večine glasov, se razpiše ožja volitev med onimi kandidati, ki so dobili največ glasov. Zato morajo volilci izkaznice, ki jih rabijo pri prvi volitvi, dobro shraniti, ker pri ožji volitvi smejo voliti samo le oni volilci, ki so volili pri prvi volitvi in se izkažejo z dotičnimi izkaznicami.

Proti volilnemu postopanju in proti izidu volitev v smislu ministrske odredbe ni dopustna pritožba.

D. Kako se shaja obrtni sodni dvor?

K sodnim razpravam obrtno-trgovskih spornih zadev se vabijo vedno po en delodajalec (obrtnik) kot prisednik in en delojemalec (pomočnik, uslužbenec) tudi kot prisednik. Seveda se vselej oba prisednika vzameta, če je le mogoče iz dotične stroke ali skupine, kamor spada obrt ali podjetje, v katerem je nastal razpor, ki je postal povod, da se sporna zadeva obravnava pred obrtnim sodiščem. Temu obrtnemu sodišču pa predseduje e. kr. sodni uradnik, ki je nalašč za to sodišče usposobljen ter ga tudi pravosodni minister imenuje in ima tudi svojega namestnika. (Imenovan je bil za Ljubljano — Nemeč! — sodni svetnik Hauffen. — Op. ur.) Ako tožitelj ali toženec ni zadovoljen z razsodbo obrtnega sodišča, se lahko pritoži na vzklicno sodišče, ki končno reši sporno zadevo.

Občinske posredovalnice za poravnave sporov med strankami.

Občinski red navaja v § 28., točka 12, med dolžnostmi samostojnega občinskega opravnega področja tudi določbo, — »da ljudi, ki se pravdajo med seboj, poskuša poravnati po možeh, izvoljenih izmed občine«.

To določbo obsega državni okvirni občinski zakon, s katerim je postavodajalec imel namen koristiti strankam s tem, da jim prihrani čestokrat ogromne stroške, nepotrebna pota in izgubo časa. Državni zakon z dne 21. septembra 1869 drž. zak. št. 150 je potem (v § 10.) prepustil deželni zakonodaji, da s posebnim zakonom določi, ali — in v katerih občinah naj se ustanove »posredovalni uradi«.

Na podlagi tega se je sklenila v deželnem zboru kranjskem »Postava, s katero se razglašajo določbe o posredovalstvih za poskušanje poravnave med strankami v prepiru«, — (z dne 11. maja 1873 dež. zak. št. 24). — Mi smo to postavo že omenili in povdarjali nje važnost v 21. številki

»Občinske Uprave« z dne 10. listopada 1910 pod naslovom »Kako narašča pravdanje«. — Na naš tozadevni poziv, naj izreko vsaj nekteri občinski zastopi svoja mnenja, do danes ni nobenega odziva! Neumevno nam je in skoro nemogoče se nam zdi, da bi pri naših županstvih ne bilo toliko umevanja za to, v socialnem oziru brezdvomno zelo važno vprašanje, da bi se vsaj eden ali drugi občinski zastop odzval našemu pozivu.

Mi vemo, da stvar ni takoj — tudi ne v do-glednem času, ponekod sploh komaj — izvedljiva. Ampak če se niti ne skuša doseči tam, kjer bi se dala brez težav izvesti, moramo reči le, da manjka županstvom smisla za socialno dobrobit občanov. Čemu pa imamo potem sankcioniran — in gotovo prav potreben zakon, kot je ravno ta?

Ker se župani, občinski svetovalci, odborniki, sploh občinski funkcionarji večkrat menjajo, pre-mnogim županstvom niti ne bode znano, da sploh obstoji tak zakon. — Zato ne bode odveč, ako navedemo najvažnejše določbe. — Ne mislimo, da bi bilo v doglednem času mogoče — toda po našem mnenju bi bilo gotovo umestno, da bi se taki »posredovalni uradi« uvedli obligatorično, to se pravi, vsem županstvom bi se naročilo, da jih uvedejo. To bi bilo tem lažje, ker določa § 27. tega zakona, da se more združiti več občin enega sodnijskega okraja, da si postavijo skupno posre-dovalstvo.

Odločevati o tem, ali naj se uvede v občini tako posredovanje, ima pravico občinski odbor (§ 1.). — Ta določi tudi, koliko naj se voli zaupnih mož; biti morajo najmanj trije. Pravico ima tudi izvoliti te može in sicer na tri leta. Nagrade do-bivajo iz občinskih sredstev, če jih dovoli občinski odbor.

Zaupni možje morajo biti stari najmanj 24 let, a izključeni so vsi taki, kateri sploh ne uživajo volilnih pravic.

Ko je občinski odbor sklenil, da se ustanovi posredovalni urad in izvolil zaupne može, mora župan to razglasiti po občini kakor tudi začetek delovanja. Razglasiti je treba javno in na običajni način. Obenem pa mora poročati o ustanovitvi deželnemu odboru, okrajni sodnji in okrajnemu glavarstvu. — Slednje oblastvo ima pravico ovreči volitve.

Nadaljna določila vsebujejo pravilni red po-sredovalstev.

Glede stroškov pravi § 24., da jih mora pla-čevati občina, ki pa ima pravico za to pobirati takse, kakor jih določa zakon. Edino za ogleda na licu mesta bi morale stranke plačevati naprej.

Kjer so občine obširne, se lahko postavijo posredovalstva v več krajih (podobčinah).

Ti uradi se nadzorujejo tako, kakor sicer žu-panstva oziroma občine po občinskem redu. So-

dišča imajo poleg tega dolžnost, dajati jim po-trebne pouke, navodila.

To so določbe uvodom navedenega deželnega zakona iz leta 1873. glede uvedbe posredovalnih uradov.

Njihove pravice in dolžnosti pa določa dr-žavni zakon z dne 21. septembra 1869 drž. zak. št. 150, in sicer:

§ 1. pred posredovalnimi uradi občinskih za-upnih mož se lahko sklepajo veljavne poravnave med prepirajočimi se strankami zaradi gotovih denarnih terjatev k večjemu 300 gld. (600 kron), ali zaradi premičnin, ki ne presegajo vrednosti tega zneska;

§ 2. pretiti s prisilnimi sredstvi pri povabilih in rabiti prisilna sredstva ni dovoljeno;

§ 3. posredovalni uradi nimajo pravice zapri-segati;

§ 5. voditi se mora za vpisovanje poravnav posebna uradna knjiga po tem-le redu:

- a) zaporedna številka,
- b) označba dneva, meseca in leta sklenjene po-ravnave,
- c) natančna označba strank oziroma pooblaščen-cev z natančnim popisom pooblastil,
- d) označba sporne zadeve, in
- e) poravnava sama dobesedno po celi vsebini.

Vpis se mora strankam prečitati in to v knjigi zabeležiti. — Nato se stranke lastnoročno pod-pišejo.

§ 6. Knjiga mora biti vezana, strani zazna-movane, ob sešitku se mora skozi liste potegniti vrvica, ki se prilepi na zadnji strani z uradnim pečatom. Ravnotam potrdi župan z lastnim podpi-som, koliko obsega strani. — V knjigi se ne sme ničesar radirati, prepisovati ali med vrstami na-kladno vpisovati;

§ 7. prizadetim strankam se izdado na za-htevo uradne listine; te podpisuje župan in po en član posredovalstva;

§ 8. vse na ta način sklenjene poravnave imajo isto moč kot sodne poravnave.

Naj zadostuje to! — Mi bi samo želeli, da se naša županstva poslužujejo teh zakonitih pravic, in občinski zastopi sklenejo uvedbo posredovalnih uradov. Nekoliko več dela ne bode v nikakem razmerju nasproti dobroti, ki jo bodo uživale stranke s tem, da jim bo prihranjenih mnogo stroškov in potov.

Lastnoročni podpisi — ali stampilije?

Ali se sme rabiti namesto lastnoročnih pod-pisov stampilija, — takozvani faksimil? Zakon nima tozadevnih posebnih določil, pač pa govori obči državljanski zakonik povsod o podpisih, — torej l a s t n o r o č n i h p o d p i s i h. Neka na-

redba določa celo, da mora vsak, kdor ne zna pisati, narediti lastnoročno znamenje (podkrižanje) namesto podpisa; celo v tem slučaju, da mu kdo drugi vodi roko pri podpisu (podkrižanju), dotični podpis oziroma znamenje nima pravne veljave. To smo omenili v utemeljevanje vprašanja, če ima s štamplijo pritisnjeni podpis isto veljavo kot lastnoročni. Na podlagi predstoječih izvajanj pravimo, da ne!

Raba faksimilov (štamplij za podpise) bi se morala odpraviti povsod, zlasti pa v denarnem poslovanju. In res: pri vseh blagajnah javnih uradov je raba takih štamplij prepovedana. Ravno tako tudi pri pametno urejenih kreditnih zavodih, hranilnicah i. t. d.

No, sicer ni bil naš namen, pečati se obširno s tem vprašanjem, ampak opozoriti hočemo naše župane, da podpisujejo vse rešitve lastnoročno in ne rabijo za to štamplij s svojimi podpisi.

To je potrebno in kakor smo poučeni, bo deželni odbor začel na to gledati, da ne bodo dohajale uradne rešitve, ki bi ne bile od župana lastnoročno podpisane.

Za naše občine je stvar jako važna. Uradovanje pri županstvih je še precej nerazvito, dejali bi v povojih. Ponekod imajo občinske tajnike, če jih moremo sploh tako nazivati. To so namreč po večini jako slabo plačani ljudje, in kot taki — ker se ne more od njih zahtevati, da bi bili morda akademiki, — tudi v pisarniških zadevah manj usposobljeni občinski uslužbenci. — Ne vsi, a precej vendar-le! Ne more se zahtevati od njih vsega, — vestni pa morajo biti!

Vendar pa se zgrade zlorabe tuintam: to je pač v človeški naravi.

Pa se pripeti včasih, da prejema dotični občinski tajnik, oziroma oni, ki opravlja tajniške posle, uradne spise, včasih tudi denar. — Spise tudi rešuje in odpošilja. — Sedaj pa recimo, da je župan odsoten, tajnik ali občinski pisar ima v roki županovo štamplijo, — naravno, da jo pritisne na rešitev, ki je morda važna, toda župan ne ve ničesar o njej. Kako lahko se zgodi, da je rešitev nepravilna! Znan nam je slučaj, da je moral plačati župan občutno globo zato, ker je imel nevestnega tajnika.

Če že ima župan svoj faksimil, naj štamplijo tudi skrbno zaklepa, da ne bode imel do nje nikdo pristopa. Kako lahko bi se zgodila zloraba tudi pri prejemanju občinskega denarja.

Za to pa veljaj predvsem pravilo: vsak župan naj lastnoročno podpisuje vse rešitve in uradne dopise, ki naj jih tudi prečita. On je odgovoren za vse, kar se zgodi v občinskem uradu in le njega zadene krivda, — (izključena tudi ni kazen) — če se vsled zlorabe štamplij zgrade kake nerednosti.

Prosimo,

da blagovoli vsak naročnik takoj poravnati naročnino, da bomo tudi mi vstanu izpolniti vse na nas stavljene zahteve.

Današnji številki smo priložili poštne položnice v dobri nadi, da ne bode nobena ostala neizpolnjena.

Kdor je naročnino poravnal že popred, naj obdrži položnico za prihodnjic.

Uredništvo in upravništvo.
„Občinske Uprave“.

Vprašanja in odgovori.

16. Županstvo občine Šm. okraj K.

Vprašanje:

Delavca J. U. je nekdo radi žaljenja časti tožil po odvetniku dr. F. ter mu napravil 77 K stroškov, za katere ga ta terja in mu žuga z izvršbo. Na ta način bi mu dr. F. prodal vse kar ima in ga pognal v svet. U. pravi, da ga ne bo nikdo več videl; šestero otrok pa bo morala preživljati občina, ako se to zgodi. Hotel se je že obesiti in vreči pod vlak. — Občinski odbor se je že posvetoval v tej zadevi ter poslal vlogo na sodišče v K., ki pa je bila zavržena.

Ali more županstvo kaj ukreniti proti tožniku, ki je za tako malenkost tožil po dragem odvetniku, kar bi bil lahko storil naravnost pri sodišču?

Ali bi smela občina plačati stroške dr. F. in tako ohraniti stanovanje U. družini, da se tako izogne še večjim najbrž neizogibnim stroškom?

Odgovor:

Proti tožniku občina sedaj naknadno pač ne more ničesar ukreniti. Iz tega slučaja se razvidi, kako potrebno bi bilo, da se uvedejo posredovalni uradi po občinah, kakoršni so že sklenjeni z deželnim zakonom z dne 11. maja 1873 dež. zak. št. 24 na podlagi točke 12, § 28. občinskega reda. Sedaj po toči zvoniti je prepozno; tožniku je priznana sodno zadoščenje in toženec mora trpeti stroške.

V slučaju revščine in res oziravrednih razmer bi ne bilo nikake ovire, da plača občina stroške v obliki enkratne ubožne podpore, če to sklene občinski odbor, ki ima edini pravico sklepati o tem, zlasti če bi morala trpeti občina v nasprotnem slučaju še večjo škodo.

Obsojena stranka pa naj se prepriča pri sodišču, če so odvetniški stroški sodno odmerjeni, ker se tudi nam zde visoki. Če ne, naj jih dá sodno odmeriti; pravico ima tudi pritožiti se na odvetniško zbornico. Samo dognati mora, če niso v tem znesku zapopadeni tudi kaki drugi stroški.

17. Županstvo Št. V. nad L.

Vprašanje:

Ali sme župan k občinski seji povabiti odbornikovega namestnika, ako se odbornik opraviči, da ne more priti k seji? — Navadno se tu namestnik odbornika šele potem vabi k sejam, ako odbornik umre ali pa se preseli, da ne more več priti k sejam.

Odgovor:

Upravno sodišče je v nekem slučaju odločilo z razsodbo z dne 9. januarja 1896 št. 117 Budw. 9209 sie-

deče: Ako je znano, da je kak odbornik zadržan udeležiti se seje, potem je opravičeno, ako se ga ne vabi in namesto njega povabi namestnika.

Brez vsake ovire torej, ne le lahko, povabite k seji v odsotnosti kakega odbornika njegovega namestnika, ampak morate to celo storiti, ker je to tudi v smislu določb § 23. z ozirom na § 22. občinskega reda. — Omenjeni § 23. pravi namreč v nemškem besedilu: »če je odbornik začasno zadržan« (= zeitweise Verhinderung); rečeno torej ni, koliko časa, ampak je zadržan lahko tudi le enkrat. — Paragraf 22. določa pa, da mora biti pozvan le oni namestnik, ki je zanj bil določen (izvoljen) od podobčine, oziroma oni, ki je dobil v dotičnem volilnem razredu, kateremu pripada odbornik, največ glasov. — Pravico in dolžnost pozvati namestnika k seji, ima župan sam.

18. Županstvo L. na D.

Vprašanje:

Ali je dovoljeno, da se rabi za podpisovanje uradnih spisov štampilija z županovim podpisom (faksimil), namesto lastnoročnih podpisov.

Odgovor:

Po našem mnenju je vsak drug podpis kakor lastnoročen — neveljaven. Tudi zakon pozna le lastnoročne podpise in lastnoročna znamenja namesto podpisov (podkrižanja).

Potem pa pride v poštev še okolnost, da se s štampilijami lahko pripete zlorabe. Zato Vam odločno svetujemo: Za uradne spise ne smete rabiti štampilije za podpise; to storite vedno lastnoročno. Opozarjamo Vas na enak članek v današnji številki.

19. Županstvo L. pri V. g.

Vprašanje:

Ali res niso zavezane zglasiti se vojaški taksi podvržene osebe, kojih dohodek ne presega 1200 K na leto?

Odgovor:

Po § 4. zakona z dne 10. februarja 1907 drž. zak. št. 30 odpade plačevanje nadomestilne takse za vojaško službo za tiste, ki so zaradi svojega 1200 kron ne presegajočega dohodka v letu taksne dolžnosti oproščeni osebne dohodnine (po § 155. zakona z dne 25. oktobra 1896 drž. zak. št. 220). — Kdor ni obvezan plačati takso, seveda tudi ni treba, da bi se zglasoval, ker navaja zakon le tiste, ki so dolžni plačevati takso. Vsekakor pa poročajte takoj okrajnemu glavarstvu, da ni v občini nobenega vojaški taksi podvrženega moža, torej odpade tudi zglasitev.

20. Županstvo D. pri L.

Vprašanje:

Neki M. L. je izročil svoji ženi posestvo, sebi pa izgovoril poboljšek letno 80 K; premoženja nima. Vsled bolezni so mu odrezali v bolnici nogo, plačilo 30 K pa zahtevali od županstva. Branili smo se plačati, a glavarstvo je to zaukazalo s pristavkom, naj potem izterjamo od žene. — Županstvo je torej plačalo, proti ženi pa vložilo tožbo, a sodišče je razsodilo, da žena ni dolžna plačati za moža. Žena se sedaj hvali, kako imenitno je užugala županstvo. Prosimo pojasnila: 1. ali res ni nobenega zakona, da bi morala žena plačati za moža ali otroci za očeta? in 2. kaj naj storimo, da izterjamo ta znesek?

Odgovor:

Ne preostaja drugega, kot da občina trpi sodne stroške in stroške zdravljenja. Zakon (obči državljanski zakonik) govori le o dolžnostih moža nasproti ženi, ne pa obratno, — kar se tiče namreč preskrbovanja. Najvišje sodišče je celo v nekem slučaju razsodilo, da žena ni dolžna dajati možu alimentacije. Na vsak način opustite pritožbo, ker bi za Vas sodni stroški le narastli, dosegli

bi pa gotovo ničesar. Sploh je judikatura v tem oziru pomanjkljiva. Ravno tako ne boste mogli ničesar iztožiti od otrok, temmanj, če so še mladoletni. — V bodoče vprašajte popred za nasvet, predno se spuščate v negotove pravde.

21. Gospod Ig. M. pri D. M. v P.

Vprašanje:

Pred približno devetimi leti vložili so nekteri posestniki skupnega zemljišča prošnjo na c. kr. krajno komisijo za agrarne operacije v Ljubljani za razdelitev skupnega zemljišča. Ker pa do danes še ni nobenega glasu o delitvi — prosim, da se mi naznani, kam se je obrniti, da se ta razdelitev vendar pospeši?

Odgovor:

Obrnite se na dotičnega lokalnega komisarja za agrarne operacije v Ljubljani. Mi bi vam svetovali, naj prizadeti posestniki osebno poprašajo, kaj je vzrok zavlačevanja rešitve prošnje, in ustmeno še enkrat prosijo za nujno rešitev. Škodovalo bi tudi ne, če še enkrat in sicer obenem vložite tudi pismeno prošnjo ter jo iznova utemeljete.

22. I. L. in I. Ž. v Ž.

Vprašanje:

Pri nas je dal oklicati župan, da so občinski računi na vpogled 8 dni, ne da bi bili odobreni od občinskega odbora, ker župan še ni sklical seje. Pravih računov potrjenih od odbora potem ne moremo videti, ker bo seja, ko poteče rok. Pri nas ni še nikdar šel nobeden pregledat račune. So pa možje, ki jih hočejo videti. Kako naj to naredimo?

Odgovor:

Predvsem je protizakonita doba razpoložitve računov, ker morajo biti po § 66. občinskega reda razpoloženi vsaj 14 dni. predno jih vzame odbor v pretres. Odobreni od odbora pa ne morejo biti pred razpoložitvijo; glede tega je Vaše mnenje napačno.

Proti prekratki dobi se imate pravico pritožiti na občinski odbor.

Račune pa lahko ogledate vsak čas; zadnji odstavek navedenega paragrafa določa celo: »Vsakemu občincu se morajo tudi, ako to zahteva, izročiti ob njegovih stroških prepisih proračunov in letnih računov.« Če to zahtevate, a Vašo zahtevo županstvo odkloni, se tudi lahko pritožite v prvi vrsti na občinski, v drugi na deželni odbor. — Če ni še nikdo pregledal računov — je dokaz, da se občani premalo zanimajo za občinsko gospodarstvo. — O vsaki opazki, bodisi kogarkoli, mora županstvo poročati občinskemu odboru. Če vložite kak ugovor, morate zahtevati pismen odlok.

23. Županstvo Žužemberk.

Vprašanje:

Ali sme finančni komisar revidirati občinske račune, licencé i. t. d.?

Odgovor:

Mnogokrat smo že pisali o tem vprašanju. Preberite zadnji tozadevni odgovor pod št. 223 v 20. številki »Občinske Uprave« z dne 25. vinotoka 1909. Tam najdete našete vse one prejšnje številke, kjer se je obravnavalo to vprašanje. — V navodilo novim naročnikom ponavljamo tu še enkrat: **O d l o č n o z a v r n i t e** kolkovnega revizorja, če bi hotel pregledati račune, spise i. t. d., tičoč se občinskega gospodarstva, sploh prostega upravljanja občinskega premoženja (lastnega delokroga). — Zahtevajte, da se dotičnemu kolkovnemu revizorju prideli uradnik političnega oblastva (okrajnega glavarstva), ki bo presodil, kateri spisi spadajo v samostojni in kateri v prenešeni delokrog občine. To

Vašo zahtevo bo dotični finančni komisar javil predpostavljenu finančnemu oblastvu, in če bo to oblastvo (finančno ravnateljstvo) potem zahtevalo političnega uradnika, bo moralo pač plačati komisijske stroške. Teh seveda ne bode trpeli Vi, ker niste zahtevali ali predlagali revizije. — Vsak revizor pa se mora izkazati tudi z legitimacijo (uradnim nalogom).

24. Županstvo L. okraj K.

Vprašanje:

V naši občini biva ubožec, ki je za delo čisto ne- sposoben. Vendar je še toliko pri moči, da bi lahko hodil okrog z lajno ali kakim drugim glasbenim instrumentom. Kaj naj storimo, da izposlujemo zanj tako dovoljenje? Ali se moremo obrniti na deželni odbor?

Odgovor:

Deželni odbor nima v tem slučaju nikake ingerence, temmanj je kompetenten odločati o taki prošnji. Izdajati taka dovoljenja ima pravico le politično oblastvo. Obrnite se zato na okrajno glavarstvo, ki bode za ta slučaj, ako želi dotičnik dovoljenja za celo deželo, izposlovalo dovoljenje deželne vlade. — Izdajanje te vrste godbenih licenc za takozvane »beraške godbe« (Bettel-musik) ne temelji na kaki posebni zakoniti podlagi, ampak spada v področje npravstvene policije kot beračenje sploh. Podlaga za izdajanje takih licenc je dekret dvorne pisarne z dne 29. maja 1821 št. 14.617 in še več poznejših raznih naredb, ki pa streme vse po tem, da se take vrste beračenje kolikor mogoče omeji, izvzemši res nekatere potrebne slučaje. Omejitev se skuša doseči iz raznih vzrokov, ker so se tako dovoljenja pogosto zlorabljala, v glavnem pa na podlagi ubožnih zakonov, ki nalagajo občinam dolžnost skrbeti za svoje ubožce po določbah domovinskega zakona.

25. Županija občine Ž.

Vprašanje: (d. o.)

Pri nas se običajno oskrbujejo občinski reveži na ta način, da hodijo od hiše do hiše. Dokler so zdravi, bi jih marsikdo imel rad, ker jih porablja za lažja dela. Ko pa obnemorejo, se jih brani vsak prizadeti. — Prosimo pojasnila: Ali more županstvo oziroma občinski odbor skleniti podpore na direktne davke po obsegu za eno pod-občino, ali pa tudi za celo občino? Kako bi bilo prispevke izterjati?

Odgovor:

Po § 35. ubožnega zakona z dne 28. avgusta 1883 dež. zak. št. 17 sklepa o ubožni oskrbi občinski odbor. (Glej Jožef Pfeiferjevo ročno izdajo zakonov in ukazov za Kranjsko, III. zvezek, l. 1906).

Na podlagi določb § 31., zadnji odstavek navedenega zakona se sme po sklepu občinskega odbora odkazati ubožnim zakladom dohodek vseh ali nekaterih občinskih pristojbin (taks) kakor tudi dohodek pasjega davka. Iz tega sledi, da se sme primanjkljaj ubožnega zaklada pokrivati iz tekočih občinskih dohodkov. Občinskemu odboru je torej mogoče, da sklene v bodoče podpirati oziroma oskrbovati ubožce z denarnimi sredstvi; ker pa bi bilo vsled tega potrebno zvišati občinske doklade, naj to zvišanje sklene občinski odbor, sklep kakor običajno razglasi in potem izposluje odobrenje deželnega odbora. To doklado bi pobiral potem — kakor drugo — davčni urad po razmerju direktnih davkov. Ta način razdelitve bi bil gotovo najumestnejši, ker bi vsak davkopllačevalec prispeval sorazmerno po svojem premoženju po davčni višini. — Vsekakor bi bilo želeli, da se preživljanje ubožcev od hiše do hiše po možnosti omeji, ker določa izjeme že § 19. preje navedenega ubožnega zakona.

26. Županstvo Št. V. nad L.

Vprašanje:

Skozi vas G. drži občinska pot, ki je vknjižena kot občinska last. Ob tej poti je cestni jarek, po katerem se odteka voda s hriba. Ta jarek so vaščani tako zanemarjali, da je nastala vodna struga ponekod skoro višja kot cesta, tako da ob nalivih voda iz struge uhaja in ljudem dela nadlego. — Ker se sredi vasi odcepi cesta proti vasi D., so se nekteri pritožili, da čez previsoki cestni jarek težko izpeljavajo. Da se odpravi nedostatek, se je izvršil komisijonelen ogled na licu mesta. — Konstatiralo se je, da je jarek zanemarjen, in sklenilo, da ga morajo vaščani poglobiti in naplavljeno kamenje odpeljati. Deloma se je to storilo, nekaj vaščanov iz G. pa se je proti sklepu ogleda oziroma županstva pritožilo, češ:

1. da je ta jarek njihova zasebna last, in da ga je sploh nemogoče zadostno urediti,
2. da se vkljub temu lahko vozi proti D. in
3. da smatrajo to pot kot sporno. — Pripomnimo, da je že upravno sodišče razsodilo proti njim, ko so si hoteli pridobiti to pot kot zasebno last. — Vložili so torej pritožbo na občinski odbor, da bi sklep ogleda razveljavil. Prosimo pojasnila: ali morejo smatrati vaščani občinsko pot z jarkom kot zasebno last in kaj naj dalje ukrenemo?

Odgovor:

Če je že upravno sodišče odločilo, da je dotična pot občinska, potem si je ne morejo lastiti vaščani kot zasebno last. Najbrž se bo šlo tu za jarek, ki ga hočejo imeti vaščani za-se. Da se dožene, kdo je lastnik jarka, ne preostane drugega, kot da se obrnete na evid. geometra, da uredi zadevo, občinski odbor pa naj tačas sploh ne razpravlja o lastninskem vprašanju. — Po našem mnenju pa naj v tem slučaju, dokler se sporna zadeva ne dožene instančnim potom, — nastopi župan kot načelnik krajevne, v tem slučaju cestne policije in kot tak skrbi, da ostane cesta v dobrem stanju, kar je mogoče le, če se ne bode odtekala voda preko nje. — O pritožbi naj pa sklepa občinski odbor in o sklepu obvesti pritožnike v roke prvopodpisanega. Če se bodo pritožili proti sklepu, postopajte s pritožbo tako kakor v vsakem drugem slučaju.

Kot načelnik krajevne policije pa sme župan postopati po § 58. občinskega reda in v smislu cestno-policijskega reda (zakon z dne 26. septembra 1874, dež. zak. št. 27).

27. Županstvo M. okr. K.

Vprašanje:

Pri nas izkazuje ubožni zaklad redno vsako leto precejšen primanjkljaj. — Kako naj storimo, da ga pokrijemo? — Ali si sme župan iz ubožnega zaklada dati izplačati nagrade za trud in delo?

Odgovor:

Glede prvega vprašanja Vas opozarjamo na obširnejši odgovor v današnji številki na popolnoma enako vprašanje neke druge občine. — Kar pa se tiče nagrade županu iz ubožnega zaklada, — je ta popolnoma nedopustna. Če jo je prejel, jo mora vrniti ubožnemu zakladu; pač pa jo dobi potem, če je to sklenil občinski odbor v smislu § 25. občinskega reda, — iz blagajne občinskega zaklada. — Gre se v tem slučaju zato, da se izvršuje pravilno zaračunavanje po zakonitih določilih. Sicer je pa samoobsebi umevno, da se ubožni zaklad z nepostavnimi izdatki ne more še bolj obteževati, kot je že obtežen.

Gospodarstvo.

Novi kolki. Od 1. januarja 1910 nadalje se prodajajo na podlagi naredbe finančnega ministerstva z dne 20. oktobra 1909 drž. zak. št. 163 novi kolki. Razlikujejo se od prejšnjih po tem, da imajo na dolenjem za prepis določenem delu vtisnjeno letnico 1910. Tudi so sedaj vsi kolki — vinarske in kronske vrednosti — enake velikosti, na kar je treba dobro paziti. Kolkovne znamke so izdelane v dvobarvnem tisku. Vinarske znamke so modre barve na rmenorjavem temelju; kronske pa rdeče na zelenkastem temelju; višina obeh 36 mm, širina 27 mm. — Izdanih je 16 vrst vinarskih in 11 vrst kronske znamke in sicer vinarskih po 1, 2, 4, 10, 14, 20, 24, 25, 26, 30, 38, 40, 50, 64, 72 in 88 vin., kronske po 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 20 in 50 K. — Sedanji kolki pridejo iz prometa z 31. marcem 1910. Kdor bi jih rabil pozneje, plača kazen, kakor bi ne bil kolkoval vloge. Zamenjati je mogoče kolke stare emisije od 1. do 31. marca 1910; tozadavne vloge (prošnje) so kolka proste.

Deželni odbor za povzdigo prašičje reje. Da povzdigne rejo prašičev v deželi, je sklenil kranjski deželni odbor ustanoviti še to pomlad večje število merjaščnih postaj, plemenskih prašičjih postaj in tri do štiri plemenske prašičje zavode. Tekom leta bo deželni odbor izkušal doseči, da bo obstala v vsaki krajevni občini povprečno vsaj ena merjaščna postaja in za dve do tri občine skupaj ena plemenska prašičja postaja. Za plemenske prašičje zavode bo deželni odbor nakupil plemenske merjasce in plemenske svinje, prve vrste v tujini. Ti zavodi bodo oddajali svoj zarod plemenskim prašičjim postajam, kjer bodo dobivali posamni poljedelci prašičke. Kakšnemu namenu bodo služile plemenske merjaščne postaje, pove njihovo ime samo. Merjasce, svinje in prašičke bo deželni odbor oddajal tem postajam in zavodom za polovično nakupno ceno. Povrnil bo tudi železniške transportne stroške. Oni poljedelci, zadruga in druge korporacije, ki nameravajo prevzeti, oziroma vpeljati tako plemensko merjaščno ali prašičjo postajo, oziroma prašičji zavod, morajo vložiti tozadavne prošnje na deželni odbor najkasneje do 10. februarja t. l., ker se deželni odbor na pozneje došle prošnje ne bo mogel ozirati.

Razne vesti.

Izžrebane obveznice 4%nega deželnega posojila. Dne 3. januarja 1910. l. so bile izžrebane obveznice 4%nega deželnega posojila: 2 komada po 20.000 K in sicer št. 60 in 97; 2 komada po 10.000 K in sicer št. 27 in 96; 56 komadov po 2000 K in sicer št. 29, 105, 106, 132, 185, 191, 219,

233, 268, 319, 347, 493, 519, 536, 549, 552, 624, 658, 774, 800, 820, 858, 982, 992, 997, 1081, 1098, 1111, 1160, 1188, 1218, 1235, 1295, 1296, 1301, 1303, 1320, 1413, 1416, 1418, 1474, 1483, 1552, 1618, 1663, 1726, 1732, 1770, 1838, 1845, 1868, 1924, 1972, 2017, 2062 in 2161; 99 komadov po 200 K in sicer št. 90, 96, 108, 114, 130, 132, 214, 254, 256, 299, 333, 353, 363, 381, 389, 397, 442, 461, 469, 481, 628, 635, 679, 717, 744, 782, 823, 872, 895, 914, 920, 927, 936, 944, 1063, 1182, 1196, 1204, 1229, 1293, 1316, 1352, 1362, 1383, 1446, 1467, 1536, 1554, 1570, 1594, 1597, 1623, 1657, 1676, 1681, 1701, 1774, 1791, 1816, 1878, 1879, 1885, 1897, 1912, 1933, 1981, 1998, 2009, 2044, 2098, 2099, 2113, 2117, 2121, 2441, 2166, 2318, 2362, 2366, 2441, 2443, 2467, 2486, 2522, 2606, 2626, 2640, 2685, 2747, 2753, 2771, 2824, 2880, 2891, 2957, 2987, 2992 in 2993. Navedene obveznice bo kranjska deželna blagajnica v Ljubljani izplačevala od dne 1. julija 1910 dalje v imenski vrednosti. Izplača jih pa tudi s kuponi vred 3 mesece pred doteklim rokom proti plačilu 4%one eskomptne pristojbine. Od prej izžrebanih obveznic 4%nega deželnega posojila so doslej neizplačane sledeče obveznice: po 200 K št. 460, 484, 802, 847, 1142, 1158, 1178, 1183, 1322, 1393, 1573, 1806, 1848, 1852, 1861, 1864, 2064, 2949 in 2982; po 2000 K št. 491, 561 in 1669.

Književnost.

Zakon o odvratanju in zatiranju živinskih kužnih boleznih — z dne 6. avgusta 1909 drž. zak. št. 177 je stopil v veljavo dne 1. januarja 1910. — Ker dobé ta zakon itak vsa županstva v državnem zakoniku, — četudi nekoliko kasneje v slovenskem prevodu, — ga mi zaradi obširnosti ne bomo priobčili. Nektera najvažnejša določila tega zakona navaja **Legvartov koledar za kmetovalca** za leto 1910, ki ga vsled tega toplo priporočamo.

Kdor želi pa še posebna pojasnila o navedenem zakonu glede posameznosti, naj se obrne na naše uredništvo.

V vsem občinskem uradovanju
izurjen

občinski tajnik
išče službe.

Ponudbe na uredništvo „Obč. Uprave“.